

ראש הישיבה, הרב אהרן פרידמן

עוברים כמו חיילים

כמו חיילים צועדים,

אלי קרב נועדים.

כך לפניו נעבור

במדים וחסוד.

אל מפת מלכותו מכוונים,

מפת המורה לבנים.

נותן לנו פח שמו לקדש

להנחיל אזהביו ולחדש.

פתיחה

המשנה בתחילת מסכת ראש השנה (א, ב) מפרטת את ארבעת הפרקים שבהם העולם נידון:

בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים לג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים.

בפירוש הביטוי 'בני מרון' נאמרו בגמרא שלושה פירושים:

מאי כבני מרון? הכא תרגימו כבני אמרנא. ריש לקיש אמר: כמעלות בית מרון. אמר רב יהודה אמר שמואל: כחיילות של בית דוד.

במאמר זה אנו מבקשים לעסוק בפירוש השלישי, על פיו בני מרון הם "חיילות של בית דוד". תחילה יש לברר כיצד הביטוי 'בני מרון' מתפרש על החיילים של בית דוד.

מעבר החיילים לפני המלך

ההסבר מצוי, ככל הנראה, בנוסחים עתיקים של המשנה ובנוסח התוספתא, בהם במקום המילים: 'כבני מרון', כתוב: 'כְּבְנֵי־מְרוֹן' (עיי'ן 'תוספתא כפשוטה' ר"ה שם). 'נוֹמְרוֹן' היא מילה לטינית שפירושה 'גדוד'. בצבא הרומאי שרווחו בו כינויים לטיניים השתמשו בשם 'נוֹמְרוֹן' לכינויו של גדוד לוחמים.

מצאנו, אם כן, את מקור פירושו של שמואל, כי 'בני מרון' היינו חיילות של בית דוד, אולם עדיין נותר צורך לפרש מה משמעותו של הקשר בין באי עולם העוברים לפני הקב"ה ביום ראש השנה, ובין חייליו של דוד המלך.

ייתכן, כי ניתן לפרש שהחיילים העוברים לפני המלך, הם הלוחמים היוצאים למלחמה בשליחותו של המלך. טרם היציאה לקרב, החיילים עוברים על פניו של המלך.

למעבר על פני המלך בשעת היציאה לשדה הקרב יכולות להיות שתי משמעויות: האחת, קבלת ברכתו של המלך להצלחה בקרב; והשנייה, עידוד רוחו של המלך, הרואה את החיילים המתייצבים תחת דגלו.

שתי משמעויות אלו מצויות ביציאת צבאו של דוד למלחמה עם אנשי אבשלום, שם מופיעה הפעם היחידה בה מפורש בכתוב כי חיילותיו של דוד עברו על פניו בדרכם אל המלחמה. וכך מתוארים הדברים בספר שמואל:

וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשֶׂם עֲלֵיהֶם שְׁרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת הָעָם הַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד יוֹאָב וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד אַבְיָשִׁי בֶן צְרוּיָה אַחֵי יוֹאָב וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד אֶתִּי הַגִּתִּי וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל הָעָם יֵצֵא אַצָּא גַם אֲנִי עִמָּכֶם: וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם נָס נָנוּס לֹא יֵשִׁימוּ אֲלֵינוּ לֵב וְאִם יָמְתוּ חֲצִינוּ לֹא יֵשִׁימוּ אֲלֵינוּ לֵב כִּי עִתָּה כָּמֹנֵנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים וְעִתָּה טוֹב כִּי תִהְיֶה לָנוּ מַעִיר לְעִזּוֹר: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר

יִטֵּב בְּעֵינֵיכֶם אֶנְשֵׁה וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הַשֵּׁעַר וְכָל הָעָם יֵצְאוּ לְמֵאוֹת
וְלְאֶלְפִים: (שמואל ב' יח, א-ד)

מחד, העם מצפה מדוד להתפלל עבורם כפי שמתרגם יונתן (ובעקבותיו כל פרשני הפשט) על דברי העם: "וַיַּעֲתָה טוֹב כִּי תִהְיֶה לָנוּ מְעִיר לְעֶזְרוֹ":

וְכַעֲנוּ טֹב אַרְי תְּצַלִּי עֲלֵנָא מְקַרְתָּא לְמִסְעָד. [תרגום: ועתה טוב שתתפלל עלינו מהעיר לעזרנו]

המעבר על פניו של דוד בא, אפוא, להשיג את תפילתו וברכתו של המלך על חייליו.

מאידך, דוד המלך הנמלט מחרב בנו, היה זקוק לחיזוק ולעידוד מן העם המוכנים להלחם עבורו. מסתבר גם, כי כמות הלוחמים ונחישותם חיזקה את רוחו של דוד המגורש מביתו וממלכותו. [די לראות את עוצמתה של הכרת הטוב שחש דוד כלפי ברזילי הגלעדי שקידם את פניו באוכל ושתייה, כדי להבין עד כמה היה דוד זקוק לחיזוק ורוחו באותה שעה].

מעבר באי העולם לפני הקב"ה

אפשר, שגם בראש השנה ישנם שני פנים למעברם של באי העולם לפני הקב"ה 'פְּכַנְנוּמְרוֹן' - כחיילות של בית דוד.

הפן הראשון: במעבר על פני ה', אנו מבקשים את ברכתו של הקב"ה לשנה החדשה על שלל אתגריה. בבחינה זו, יום ראש השנה הוא יום בו אנו מתמלאים בכוחות כתוצאה מהמפגש עם הקב"ה. הרגע בו אנו עוברים על פניו של הקב"ה, הוא הרגע בו אנו זוכים לברכת החיים וההצלחה במשימות הגדולות שנכוננו לנו במהלך השנה כולה.

תודעה זו, הופכת את יום ראש השנה ליום שבו אנו מצהירים על נאמנותנו למשימות שהקב"ה עומד להטיל עלינו במהלך השנה הקרובה. תוצאה של הצהרת הנאמנות הזו, היא הברכה להצלחה באור פניו של הקב"ה.

לעומת זאת, **ההיבט השני** של עידוד רוחו של המלך, אכן ניתן להבנה במסגרת מלכות של מלך בשר ודם, אולם קשה מאד להולמו כשאנו עוסקים במלכותו של הקב"ה; וכי הקב"ה זקוק חלילה לעידוד מצד בני האדם?

מסתבר, כי ביאור הענין תלוי בידיעה כי הקב"ה מנהיג את העולם על פי מעשיהם של ישראל, וכל הבריאה כולה תלויה במעמדם הרוחני של עם ישראל, בניו אהוביו של בורא העולם.

וכך, בשעה שהקב"ה רואה את ישראל המוכנים להתמסר בכל ליבם להמלכתו ולקיום רצונו, הוא מוסיף ונותן להם את הכוחות והאפשרויות לקדש את שמו בעולם. בהיבט זה, הקב"ה מתדמה, כביכול, למלך בשר ודם המתעודד מעוצמת צבאו. אלא, שבשונה ממלך בשר ודם, הקב"ה אינו זקוק לעידוד חלילה. ההתעודדות באה לידי ביטוי בכך שהקב"ה נוטע **בתוכנו** כוחות, ונותן עבורנו אפשרויות להצליח במעשינו ולתקן את עולמו.

כחיילים העומדים לעבור ביום ראש השנה לפני הקב"ה, מוטלת עלינו החובה להיות ראויים לחזק את כוחה של הקדושה בעולם. נכוונתנו לקבל על עצמנו את המשימה הזו, היא שתזכה אותנו לברכתו של הקב"ה להצלחה בכל מערכות חיינו בשנה הקרובה.

בְּסֵפֶר חַיִּים, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, וּפְרִנָּה טוֹבָה וְיִשׁוּעָה וְנִחְמָה, וּגְזֵרוֹת
טוֹבוֹת, נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנָיִךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמּוֹךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְחַיִּים טוֹבִים
וְלְשָׁלוֹם.